

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	10 kor.
Hegyedévre	4 "
Helyben hárszer korva:	
Egész évre	20 kor.
Hegyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Hegyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétidő és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kérésre visszadáskor
vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes számok ára 6 ALLÓ.

NAGYVÁRAD, május 18

Szellemi életünk.

Amikor annak az emlékét ünnepe-
ljük, hogy a Szentlélek kiáradt a téve-
désekkal, hibákkal tele emberi lelkekre;
könnyű akkor lerázni a föld anyagi bi-
lincseit s befutni képzeletben szellemi
életünk birodalmát.

Szálljon hát a kutató gondolat a mi
városunk szellemi munkásságának hegyei-
völgyei felett s pihenjen meg e szent
napon először is a legmagasztosabb szel-
lemi élet színhelyén: a templomokban.

Ott az áhitatra összegyűlt tömegek
előtt állnak im a keresztény társadalom
ifjai, leányai hőteheren Istenhez emelt
lélekkel, várva, hogy a főpap felnőtt ke-
resztényekké avassa őket. Mennyi szent
érzés, mennyi szüztiszta gondolat repül
a hálaének hangjaival a boltívek alól az
ég felé!

Oh! bár jegecesednék meg bennük az
eszményiség, melyre ma emelkednek; bár
válnék mind e szép, nemes érzés szí-
vükben eleven erővé, akarattá, jellemmé!
Mennyi fény sugarat bocsátana ez Nagy-
várad jövőjébe szellemi életébe.

De hát ma oly kevés időnk van a
lelkünk üdvén munkálkodni. Az ifjuság
idejét is vagy a korai életgond, vagy a

tanulmányok nagyon is lekötik és sok-
szor messzire ragadják a templomi áhi-
tat köréből.

Nekik is parancsol az élet s holnap
tán az ünneplő ruhával levetik a földön-
tuli gondolatokat is. Ezek az ő utolsó
szünnapjaik, melyeken túl a tanév vége
rohamvást közeledik. Készülnek már a
kicsinyek érváró vizsgálatai, a nagyok
érettségije, a képesítők, az alapvizsgála-
tok. Mennyi szellemi tortura a nagyvá-
radi ég alatt!

És szó, ami szó: iskolázás dolgában
Várad a magyarországi városok közt
diszhelyet foglalhat. Sok az iskolánk,
mindenik túltömve tanulókkal. A váradi
szülők sokat áldoznak gyermekeik neve-
lésére és sokszor tulságosan lefoglalják
idejüket nemcsak elméleti, de művészeti
tantárgyakkal is. Felfogják a műveltség
értékét. Azt tartják, hogy az olyan örök-
ség, melyet az egyéntől el nem vehetnek;
olyan örökség, mely megkétszerezi az
anyagit javakat is.

»Tanulni«, »művelődni« ez itt az
általános jelszó fent és alant, ami elég
jó bizonyítvány a nagyvárad szellemi
életről. Csak az a baj, hogy ennél a buzgó
iskolázatásnál inkább az anyagi célok a
mozgatók, mint a szellemi kölcsönök.
Nem annyira maga a nemesedés, a mű-
velődés a cél, hanem a jövő életcélok

elérésére és biztosítására szolgáló isme-
retkörök megszerzése.

A régi magyar világban a gyermek-
neveléssel karöltve járt a szülők azon
törekvése, hogy a család anyagi javai is
szaporodjanak a felnövő nemzedék szá-
mára; ma ezeket a javakat mind el
költik a nevelésre. A javakat majd meg-
szerzik ők maguk azon képességekkel,
melyekkel a nevelés felruházta őket. Ez
modern időknek megfelelő »gyakorlati«
irányú nevelési elv. Csakhogy a tulságokba
menő, pazar neveléssel sokszor elrontják
a természetes képességeket s az ifjak
energiáját; vagy túl feszítik a képessége-
ket és ambíciókat. Kinevelik az ifjakat
saját körükből s ahelyett, hogy biztosí-
tanák jövőjüket, proletárokká teszik őket.
Ez már meglátszik városunk szellemi
életén.

Ennek az elveknek következménye
a tultermelés, mely máris ijesztő mérvű
némely szakiskolánknál sőt az általános
műveltséget adó középiskolánknál is; ami
különben közös vonás a magyar váro-
soknál.

Belekényszerítjük fiainkat a középisko-
lába s tovább a felső iskolákba, akár
van tehetségük, akár nincs s több boldo-
gatlanságot okozunk, mint boldogságot,
pedig csak az a műveltség jogosult, amely
boldogít.

Nézzünk körül: mennyi bánatos, elé-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Itélet.

Az Urnak trónja zsámolyához
Egyszerre két lélek repült.
Az egyik égő üstökösként
Büszkén hasítá át az űrt,
Másik szerényen, mint a fecske
Tikkasztó napnak alkonyán . . .
Egyik világhírű tudós volt,
A másik egy gyermekleány.

Az elsőnek nyomába szállott
Uyászünnepek moraja,
Emlékbeszéd, hosszú cikkek,
Dicsőség nagy áradata.
Siratták minden földi nyelven
A tudós akadémiák
S egy pillanatra gyászba omlott
A tudományos nagy világ.

Mert nagy tudós volt. Felkutatá
A természet sok rejtékét,
Keresve a dolgok mivoltát

S az életnek eredetét.
A makrokozmosz, mikrokozmosz
Csodáit sorra boncolá
S a görcső és a messzelátó
Elvitte őt mindenhová.

Leszállott a parányi sejtbe
S bejárta a ködfoltokat.
Látott világokat születni,
Fönn, a hová a szem se hat,
S állott az élet bölcséjénél,
Midőn kikél a kis virág.
Fordult bármire: ő előtte
Kitárt könyv volt a nagy világ.

És olvasott. Nagy tudománya
Lassóként kimeshalomba nőtt.
A földnek minden nagy tudósa
Meghódolt szelleme előtt.
És ő kutatót lázban égve
»Csak egy cél méltó énnekem:
A dolgok mélyén a Teremtőt.
Az élő Istent keresem,

Kell, hogy legyen, bár nem tudom, hol,
Kimerítem a nagy végtelent,
De nem láttam sehol az Istent

A csillagfényképek felett.
Szinképelemzés, gömbháromszög,
Fizika, vegytan — nem segít.
Egyenletek és logaritmus —
Üres számok. Hiába mind.

Pedig meg kell találnom egyszer!
Ez lesz korona művemem!
És folyt a munka ujult kedvvel,
Folyt éjjel-nappal szüntelen.
Fölfedezéseit csodálta
Minden élő a nap alatt —
Mig egyszer meghalt munka közben
S nagy műve csonkán itt maradt. —

A másik — ott nőtt falujában
Szőlővel áldott hegy tövében.
Alant ezüstös folyam árja
Siklott el a töltés kövén,
S a víz fölött, a bércek alján
Apró kis templom áll vala,
Oltárképén szelíden, hívón
A fájdalmas Istenanya.

Ott nőtt a lányka. Üde arca
Mint egy féső, szép rózsaszál,
A melynek rezgő harmateppje

1000 drb. Panama-kalap Pfaffnál.

gedellen, sápadt fiatal arcot látunk így az érettségi előtt is után. Egy-egy fiatal élet is áldozatul esik a tulságos törekvésnek. Mennyi anyaköny folyik, mennyi apai zokszó hangzik és a fiuk panasza, tanárok zaklatása. S a kemény tusa után sokszor elhibázott élet következik.

De hát a művelt középosztály csak nem hagyhatja fiait középiskola nélkül? A kereskedelmi iskolával ugyan már megbarátkozott, de sem ez, sem a katonai iskola nem elegendő itt, gazdasági iskolánk nincs; iparosnak pedig ma is csak büntetésből s legkisebb tehetségű gyermekeit adja. (E tekintetben ugyan üdvös hatás várható a most tervbe vett felső ipariskolától.)

Es lehet-e ezt csodálni, mikor ma nálunk a legalsóbb néposztálya is »urat« akar nevelni fiaiból. Éheznek, nélkülöz; de fiaiból urakat, leányaiból kisasszonyokat nevel s az ipar pang, az áldott termő föld ma holnap művelő nélkül marad s családjaink köréből kipusztulnak a jónevelésű hűséges cselédek.

Hát ezek gazdasági kérdések ugyan, senki sem tagadhatja, hogy nyomot hagynak szellemi életünkön. Kőönösen pedig a nők nevelése hagy rajta nyomot. Már pedig arról nem festhetünk rózsásabb képet.

A diákkisasszonyokról ne beszéljünk, akik itt kevesen vannak, hanem tulterhelés van főleg a tanító- és óvónőképzés terén; az általános női műveltség emelésére mégis sokkal kevesebb gondot fordítunk, mint amennyi jövődől szellemi életünk emelésére szükséges lenne.

Felsőbb leánynevelő intézeteink mind szakiskolánk. A polgári iskolába már azért járatták nálunk a leányokat, hogy a képzőkre, kereskedelmi tanfolyamra előkészítsék őket s a nevelésük további

folyamán sem lebeg a szülők előtt a nőnevelés ideális célja, hanem a gyakorlati elv, hogy a leányokat kenyérkeresetre képesítsék. A művelt anya és háziasszony ideálja nem kísért náunk, másként már régen volna felsőbb leányiskolánk és be kell vallanunk, hogy leányaink műveltsége nem is tükrözi városunk szellemi életét, mely régi idő óta mindig a felszínen szeret mutatkozni.

Azért nem vádolhatták itt a nők azzal, hogy közönyösek a szellemi mozgalmakkal szemben, színházban, hangversenyeken, malinékon, felolvasásokon ők teszik a közönség tekintélyesebb részét, sőt még a májusi szocialista felvonuláson is fényesen voltak képviselve. De amint annak a felvonulásnak jelző tábláin felírt mondások arról tanuskodnak, hogy az általános felvilágosítás több elégedetlenséget okozott népünknel, mint amennyi boldogságot; azonképen azt mondhatjuk, hogy nálunk a színi előadások és felvonások sokszor inkább szolgálnak a szellemi élet színvonalának leszállítására, mint emelésére.

Egy kiváló műveltségű nagyváradi asszony, ki évekket ezelőtt vezérszerpet vitt társadalmi életünkben s kit a sors messze idegenbe vitt, azt kérdezte levelében: »Megvalósult-e az a sok nemes, humoros terv, melyet Váradon a női mozgalmak felszínre vetettek? (Háztartási iskola, iparvédő egyesület, alkohol ellen való védekezés, cselédiskola stb).«

Azt kell-e felelnem, hogy bizony egyik terv sem valósult meg. A főzőiskolára ugyan gyűlik a pénz magától, de a nagyváradi nővilágot az ideai télen is csak három kérdés foglalkoztatta: a feminizmus, az evolúció és a koedukáció. Társadalomjavító és boldogító intézmények alkotására nem jutott idő.

Azzal megnyugtattam a levélírónt, hogy könnyet eleget letöröltünk. Mert jótékonyásban nincs város, mely bennünket felülmuljon. Csak egy baj van: hogy a jótékonyág mindenkor csak alamizsnanyújtásban, anyagi segélyezésben nyilvánul, nem pedig tervszerű, foglalkozásra serkentő s állandó megélhetést biztosító intézkedésekben, amelyek könnyet is száritának, a közszellemet is javítanak.

Pedig annyira megy nálunk a jótékonyági ösztön, hogy még a tanítónő választásnál is főleg jótékonyágot gyakorolunk. Nem azt választjuk meg, aki a tanítói állásra leghivatottabb, legtehetségesebb, hanem azt, aki az állásra szegénységénél, körülményénél fogva leginkább rászorul. Így aztán a jótékonyági irány mérhetlen károkat okozhat az iskoláknak, a közműveltségnek.

Ezek azonban mind csak halvány árnyékok a szellemi életünk terén. Azért mégis csak »az alföldi Párizs« vagyunk izlés, modor, műveltség tekintetében is. Egyesületek számára nézve, szép és nagy tervek készítésére nézve mi vagyunk elsők az országban. Ha pénzzel nem is, de ésszel győzzünk.

Alig van vidéki magyar város, ahol évenként annyi nyomdafesték fogyna, mint nálunk. Kiadóink, könyvkereskedőink szaporodnak. Magunk is sok lapot szerkesztünk s a posta naponként temérdek ujságot, könyvet szállt Nagyváradra az ország- és Európa minden részéből. Van előkelő irodalmi társaságunk és számos könyvtárunk és olvasóköriünk.

Vannak tudósaink, országos hírűek, akadémiai tagok; vannak esztetikusaink, íróink, sőt költőink is, akikre büszkék lehetünk.

És ha ujabban gyakran kél is panasz szellemi életünk tulmodernsége és nemzetközisége ellen: azért nincs okunk kétségbeesni, mert vannak még nagyjaink, akik lángpallossal állnak őrt az eszménység oltára körül.

Özv. dr Személy Kálmáné.

A vasuti javaslat a bizottság előtt.

A vasutasok szolgálati pragmatikáját ma tárgyalta az igazságügyi bizottság. Elnök *Holló Lajos*. Előadó *Fankovics Marcel*. Jelen voltak: *Kossuth, Günther, Szerényi, Meskó*.

Előadó ismerteti a javaslatot, különösen a külföldi törvényhozásnak a sztrájkra vonatkozó intézkedéseit.

Sághy Gyula: Fegyelmi szabályokat úgy kell megalkotni, hogy a legszigorubb jogi fellöngésnek megfeleljen. Fegyelmi eljárás nélkül még sztrájk esetén se lehessen senki elbocsátható. Általános tárgyalást elfogadja.

Kossuth: A vasuti szolgálat terén a sztrájkot ki kell zárni. A vasuthoz a nemzet oly érdekei fűződnek, hogy nem lehet tűrni, hogy azt izgatók veszélyeztessék. A vasutasoknak nagy jogokat adunk, de köteleességüket is körvonalaznunk kell. A szigorítás a féktelen izgatásokkal szemben föltétlenül szükséges, de a jóakarát is, hogy a vasutas tudja, hogy a többség javát akarja.

A hajnal szüz csókjára vár.
Körötte minden egyszerűség,
Nincs semmi pompa, cifrafrág,
S az élet minden problémája
Csak egy imádság: Mi Atyánk.

Fölebredt ezzel — s napja boldog.
Middn a nap nyugodni tért,
A kis harang csengő szavára
Ismét csak így imádkozék.
Aztán — egy nap hogy jönni érzé
A hirtelen, gyors hervadást,
Kezét szeliden összetette
És felsóhajtott: »Mi Atyánk...«

Egyszerre halt meg a tudóssal,
Röpültek, szálltak hát együtt,
Az egyik pompás üstökösként
Büszkén hasítá át az űrt,
Másk szerényen, mint a fecske
Hév nyár napnak alkonyán —
A böles, világhírű tudós — és
Az egyszerű gyermekeleány.

Es szólt az Ur: »Tudós, a földön
Kerestél engem szüntelen,
S magadnak állítál emléket,
Mely fennáll ezredéveken.
A szenvedő lelkekhez indulsz
S világ végéig hirdeted,
Hogy mi vezet szímem elébe:
A tiszta hit s a szeretet.«

Fölvillant a tudósnak arca,
Mily boldogság e jutalom!

Igazságot hirdetni, s lelmi
Visszhangot annyi ajakon!
Hálát rebege — ám levette
Róla az Ur tekintetét
S a kis lánynak intett, ki távol
Ámulva nézett szeretszét.

Tekintetében mély szelidség.
Az arca ragyog, mint a hó.
Ismét intett a lánynak, hívta,
Habár nem jött ajkára szó.
Ültette trónja lépesejére,
Közél szívéhez a leányt,
S rátekinve jószágos arccal,
Csak ennyit mondott: »Im — atyád.«

Az üdvözültek seregében
Hozsánna zengett édesen,
A trónus lépesején a gyermek
Elindul halkán, esöndesen,
Ám a tudósnak arca bosszus.
»Uram! — ez egyszerű leány...«
Talán inkább engem illelne
A hely trónusod számolyán!«

Az ur intett — és néma esend lön
A reszkető kis csillagok
Elhalványultak — elnémultak
A szeráfok, az angyalok.
Es szólt az Ur: »En így ítéltem!
— Es szava zeng a mennyen át —
Mert te, tudós, kerestél engem,
De ez a gyermek — megtalált!«

Dr. Krüger Aladár.

Bernáth Béla: A sztrájkot lehetetlenné kell tenni, de a javaslatnak hiányai vannak. (Elfogadja.)

Nagy Sándor: Oriási haladást lát a javaslatban a fegyelmi eljárásnál. Eddig csak javaslatot tett a fegyelmi hatóság, most *kártársi* bíróság van s maga választja a bírák felét. A sztrájkjog a vasutasoknál nem bír létjogosultsággal. A MAV-nál nem is fog az jelentkezni, mert a fizetést rendezték tisztességgel, de a többi vasutaknál különösen a budapesti közúti vasutaknál a sztrájk jogát elvonni nem lehet, mert rosszul fizetik az alkalmazottakat. Kifogásolja a javaslatnak a politikai és egyesülési jogra vonatkozó részét.

Bizony Akos szerint az a javaslat fontosabb a vasutasokra, mint a fizetésrendezés. Ez az első pragmatika nálunk. Ha vannak is egyes kifogások, azok túlzottak.

Batthányi Tivadar bár nem tagja a bizottságnak, az uralkodó hangulatra vonatkozólag szót kér. Hosszasan beszél a vasutasok aggályairól és a meglazult fegyelmért az igazgatóságot okolja. A vasutasoktól az eddigi 8 nap szünetet elvették s 7 napot adtak.

Kossuth Ferenc kijelenti, hogy ezt reparálják, általában mindent megtesznek az államvasutak érdekében, de ezt a javaslatot valamennyi vasútra kell alkalmazni.

Szterényi államtitkár kijelenti, hogy a MAV. részére az általános szabályzat mellett egy külön szolgálati szabályzat fog kiadni, melyben minden kívánságuk teljesített fog. A levonásokra vonatkozó intézkedéseket meg kellett tenni, mert 38 féle levonást is szokásba hoztak s alig maradt a fizetéséből valami.

Visontai és Holló felszólalása után a bizottság általánosságban elfogadja a javaslatot. A részleteket szerdán tárgyalja a bizottság.

Erzsébet királyné alapítvány a városi árvaházban.

Nagyvárad városában a jótékonykodás szolgálatában az elsők között van a báró *Gerliczy*-család. Mintegy hagyomány ebben a főúri családban a szegények és árvák istápolása iránti buzgalom. Öv. báró *Gerliczy* Félixné sz. gr. *Korniss* Lujza évtizedeken át fáradozott a biharmegyei nőegylet élén s Erzsébet leányárvaház érdekében s annak biztos alapját főként az ő buzgalma vetette meg.

Leánya: özvegy *Des Echerolles-Kruspér* Sándorné szül. b. *Gerliczy* Stefánia méltó és példás követője édes anyjának a jótékonykodás szolgálatában s mint a városi árvaház női választmányának elnöknője már is halála kötelező eredményeket ért el fáradozásaival, odaadással, gondosságával.

Most ismét nagyobb szabású akciót indított, hogy országos gyűjtés útján a koronázás 40 éves jubileuma alkalmából b. e. Erzsébet királyné emlékezetére két alapítványi helyet létesítsen a városi árvaházban.

A gyűjtőleveket már szétküldte s ilyen leveket küldött nagy és magas ösztönzésekkel a főhercegekhez, főhercegnőkhöz, (gyházi), katonai és polgári főméltóságokhoz.

A gyűjtőív szövege a következő:

Gyűjtő-ív.

Disztesen uralkodó csász. és apostoli királyi felsége I. Ferenc József magyar király történet megkoronázásának negyven éves évfordulója alkalmából, alattvalói hűsé-

günk és hálánk által sugalmazva, érezzük, hogy a lefolyt évek szerencsés és áldásos emlékének hatása alatt különös kötelességekkel tartozunk az isteni gondviselésnek és szeretett Uralkodónk nagy nevének.

Ettől indítva a vezetésünk alatt álló Nagyvárad városi árvaházban két árvagyermek számára Felső Urunk királyunk és Istenben boldogult nagyasszonyunk, Erzsébet királyné nevére ágyalapítványt óhajtunk létesíteni. E tervünkhöz azon gondolatból merítünk lelkesedést, hogy minden magyar lélek odaadó tisztelettel és szeretettel fogja előmozdítani azt, miszerint ezen alapítványok létesülhessenek s az idők végeig hirdessék s ápolják a Felső személyek emlékét és az alattvalók hódoló tiszteletének jelét.

Nagyvárad, 1907. május 14.

Öv. *Des Echerolles Kruspér Sándorné,*
sz. b. *Gerliczy Stefánia,*
a városi árvaház elnöknője.

A kivándorlók 15 éves gyermekei.

A kivándorlóknak kötelességük a 15 éves aluli gyermekeiket, ha Magyarországon hagyják, gondoskodni. Ezt a kötelezettséget azonban lerázzák magukról a kivándorlók, sőt hogy a büntetés alól is meneküljenek, a 15 éves alóli gyermekeket felvételük az utlevélben s a kivándorlás alkalmával visszahagyják őket. Az ilyen gyermekekről aztán a község köteles gondoskodni. A belügyminiszter ez ügyben körrendeletet intézett minden vármegye törvényhatóságához, hogy figyelmeztesse a kivándorlókat, miszerint az utlevélben felvett kiskorúakat kötelességük magukkal vinni, mert ellenkező esetben a határon utlevelük el fog koboztatni s ők maguk pedig tartózkodási helyekre lesznek visszatoloncolva.

A polgármester jubileuma.

— 25 évig a város szolgálatában. —

Ez év őszén jubileumi ünnepséget tart Nagyvárad város tisztikara, megünnepli vezetőjének: *Rimler* Károly polgármesternek negyedszázados városi szolgálatának évfordulóját. Ugyanis ez évi október hó 1-én lesz 25 éve, hogy *Rimler* Károly a város szolgálatába lépett.

A városi tisztikar még nem tanácskozott a jubileum módozatai felől, mivel még négy hónap múlva lesz az évforduló, azonban a tisztikar szép ünnepségre készül, mely egyúttal hálaadás a kifejezése is lesz, azért a fáradhatlan buzgalomért, amit a polgármester kifejtett a tisztviselők fizetésének rendezésekor. Részben az ő fáradozásának köszönhető, hogy a törvényhatóság oly bőkezűen járt el a nagyfontosságú kérdésben.

Rimler Károly 25 éves korában, 1882. év október 1-én lépett a város szolgálatába mint fogalmazó s hosszabb ideig ily minőségben vezette a katonai ügyosztályt. Majd hosszabb ideig vezette mint rendőrfőkapitány a városi rendszert ügyeit.

1900. szeptember 13-án, *Rácz* Mihály nyugalmába vonulása után a törvényhatóság a város főjegyzőjévé választotta. Azonban nem sokáig töltötte be ezen diszes állást. Néhai dr. *Euljovszky* József betegsége miatt lemondott a polgármesteri állásról s 1902. március hó 20-án *Rimler* Károly választott meg a város első polgárává a polgármesteri székbe. Eppen az ő öt éves polgármestersége alatt két fontos mozzanat történt a tisztviselők érdekében: a városi hivatalok diszes, új otthonba költöztek

a régi szurtos odukból s a fizetésrendezéssel anyagi helyzetük is tünhetőbbé vált.

A jubileumon bizonyára a város polgársága is részt vesz s elismeréssel adózik a jeles fő-tisztviselő érdemeinek.

Nyári szinkör Nagyváradon.

— A Rhédey-kertben vagy a Nagypiacon. —

Evek óta felszinen van egy nyári szinkörnek az építése Nagyváradon. A belügyminiszteriumban, ahol eddig a szinkörök vezették, meg volt a hajlandóság, hogy az állami támogatással elősegítik a nagyvárad nyári szinkör létesítését. Az utóbbi időben csend volt e tekintetben, de a dologban mégis éppen most történt a legfontosabb lépés, mert már konkrét dologgal állunk szemben s ha a város nem odázza el a kérdést, a város megterhelése nélkül felépíthetjük a nyári szinkört.

Tegnap ez ügyben tanácskozott a szinkör bizottság. A vita oda csúcsosodott ki, hogy mindannyian óhajtkák a nyári szinkört, de egyesek a hely tekintetében ellenakciót fejtettek ki s a Nagypiac-terre akarják a nyári szinkört.

Hogy a kedvező alkalmat az állami támogatás tekintetében el ne szalasszuk, a vitás helykérdést ezúttal kikapcsolták.

Az ülésen dr. *Hoványi* Géza elnökölt; jelen voltak: *Rimler* Károly polgármester, dr. *Várady* Zsigmond, dr. *Döry* Ferenc, *Köszeghy* József, *Gerő* Armin, dr. *Adorján* Emil, dr. *Mihelyi* Lajos, dr. *Kurländer* Ede, dr. *Halász* Lajos, *Somogyi* Károly szinkörigazgató és *Juricskay* Barna jegyző.

Rimler Károly polgármester ismertette a kérdést. A nyári szinkörrel azt a célt akarják elérni, hogy a társulatnak ne kelljen vándorolni. *Bezerédy* belügyi államtitkár még másfél hónapig vezeti a szinkört, azután a kultuszminiszterhez lesz beosztva. Az államtitkár Nagyvárad iránti rokonszenvből még ezen idő alatt akarná a nagyvárad nyári szinkör kérdését megoldani s az állami támogatást biztosítani. *Köszeghy* főmérnök el is készítette egy tervet. Mivel ilyen sürgős kérdés, azért kéri most a szinkör bizottság véleményét.

Köszeghy József ismertette a tervet. Az volt a cél a szinkörigazgató érdekéből, hogy a nyári szinkör tágas, nagy legyen s kevésbé kerüljön. A szinkör nagyobb, mint a Szigligeti színházban. Az épület favázás, egyemeletes lenne. A 24 páholyon kívül a földszinten 360 ülés, az erkélyen 402 ülés lenne; ezeken felül földszinten 130 □ méter állóhely, a karzaton 120 □ méter állóhely lenne, úgy, hogy az egész szinkörben 1600—1700 néző férne el.

Az építési költség 113.000 korona, világítással s berendezéssel 125—130.000 korona. A szinkör a Rhédey-kertbe vezető út melletti parkban lenne, szemben a hadapród iskolával. A költségek fedezésére annuitásképpen évenként 7—7500 korona kellene. Ennek nagyságát az államsegélyből, részben pedig az igazgató hojárulásából fedeznék. A városra az világítás, épület fentartás, tűzbiztosítás hárulna.

Rimler Károly ezután hosszabban szólott a kérdéshez. Az államtitkár 25 évig évi 5000 kor. segélyt helyezett kilátásba. Ehhez még körülbelül 3000 koronával kellene évenként az igazgatónak járulni s a fentartás, világítás, biztosítást a város fedezné. Tovább nem is mehet a város.

Dr. *Várady* Zsigmond köszönetet mond a kérdés előkészítéseért, a Rhédey-kertbe építés ellen azonban óvást emel. Távol van s nem látogatnak. E helyett a Nagypiacot trrtaná alkalmasabbnak, ilyen irányú indítványt is tett.

Rimler Károly a Rhédey-kerti építés mellett érvel. A nagypiac forgalmi, ipari központ, amelyet elvenni nem lehet.

Ezután sorban következtek dr. *Adorján* Emil, dr. *Halász* Lajos, dr. *Kurländer* Ede s a nagypiaci szinkör mellett kardoskodtak.

Dr. *Döry* Ferenc a szinkör állandósítását nem a nyári szinkörben, hanem abban látta, hogy a társulatot ne bocsássák szét minden

évben. Az nem baj, ha 3 hónapig nincs is színház.

Somogyi Károly csak a Rhédey kertben tartja felépítendőnek a színházat. Ő a maga részéről, csak hogy ne kelljen társulatával utaznia, felajánlott évi 2-3 ezer korona hozzájárulást az építkezéshez.

Köszeghy József főmérnök és Gerő Ármin főkapitány szintén a Rhédey kert mellett érveltek.

Rimler Károly a dolog sürgősségére való tekintettel, indítványozta, hogy a hely kérdését most kapcsolják ki.

A bizottság ezt el is fogadta s határozatilag kimondotta, hogy a színház felépítését ajánlja a törvényhatóságnak, ha az állam 25 évi évi 5000 korona államsegélyt ad, az amúgy többi összegét pedig a színházgazdát biztosítja. A város csak ingyen telket ad a fentartást és biztosítást fedezi.

A határozatot sürgősen beterjesztik a tanácsq és törvényhatóságához.

Ezzel véget ért az ülés.

A lidérc mint valóok.

Egyik helybeli derék suszterpolgártársunk. nevezük Dikies urnak, pár hónapja külön él élete párjától. Az asszony azt mondja, az ura kergette el, a férj azt vátja, a feleség szökött meg. Szóval a hibát mindenik a másikra tojja, de azért egyiknek sem jut eszébe, hogy a hibát igen egyszerűen re parálja: a páros élet folytatásával. Abból egyik sem kér.

Az asszony azonban kér tartásdíjat, amit a férj nem akar megadni. Így került az ügy a bíróság elé.

Faggatja a bíró Dikies polgártársat:

— Hát miért nem veszi maga vissza a feleségét?

- Mert nem lehet.
- Miért nem lehet.
- Csak. Mert nem lehet.
- Bántotta?
- Nem a.
- Szidta?
- Azt se.
- Ütötte?
- No azt próbálta volna!

— Mondja meg egy-kettő, mert különben igaznak látszik a felesége keresete s ítéletet hozok.

Dikies szaktárs gondolkodik.

- Muszáj megmondani?
- Muszáj.
- Csakugyan?
- Csakugyan.

— Hát akkor . . . izé. . . no hát akkor megmondom. Ugy volt

- De hogy volt?
- Hiszen mondtam, hogy volt, mit tett.
- Mit tett?
- Csuffá tett.

— Hallja Dikies ur, ha maga azt hiszi, hogy velem kikukoricázhat, hát nagyon meg találja jární! Mondja meg egy-kettő, mivel telte csuffá magát a felesége!

— Mivel? Hát lidérctojással. Velem költette ki és csupa rántotta lett a hónom alja.

Általános elképedés, aztán harsogó kacagás az egész tárgyaló teremben. Dikies uram haraggal felpattan.

— De azt az erre-amarraját, rajtam ne nevensenek az urak! A szegény emberen nem illik nevetni. Ugy volt — most már azért is elmondom — hogy semmiben sem volt szerencsém. Rosszul ment a kereset. Eppen azt mondja az asszony: Tudod, miért nincs szerencsénk? Tudja a fene, mondom én. Mert nincs lidércünk, mondja ő. Mi az a lidérc? mondom én. Szerencsehozó állat, mondja ő. Hát szerezz egyet, mondom én. Az asszony kiment a piacra 13-ikán s a 13 ik kofától vett egy fekete tyukot, azt hazahozta s elkezdte lesni.

— Mit lestek?

— Az első tojást. Egy nap az asszony nagy sunyi képpel jön befelé. Itt a lidérctojás! mondja. Hol? Mondok én, Itt, mondja ő s azzal előveszi a fekete tyuk első tojását. Nézem, nézem, csak olyan volt az, mint a fehér tyuk tojása. De az asszony erősködött, hogy ebben van a lidérc, csak nekem

kell kikölnem. Nekem-e? mondok látott szájjal. Hát persze, feleli az asszony, különben nem lesz a lidérből semmi. Addig beszélt az asszony a lidérről, meg a nagy szerencséről, a sok pénzről, mig hittem neki. Beültem a kis szobába, befüggő nyöztük az ablakot, a hónom alá vettem a tojást s elkezdtem kölni.

— Ne mondja! Hát aztán mi lett belőle?

— Rántotta!

— ?

— Azt mondta az asszony csak üljek nyugodtan, mig ki nem buvik a lidére. Arról ismerem meg, hogy megszólal a hónom alatt. Ültem én uram és köllöttem vagy egy hónapon át. Egyszer aztán megszólalt . . .

— A lidérc?

— Dehogy! A legényem az ablak alatt. Azt mondja: ül még a vén számár azzal a tojással? A vén számár, tetszik tudni, én voltam. Ráfelel egy hang: ül bizony, de hadd üljön, így jó az nekünk, édes galambom! A feleségem hangja volt! Akkorát ugrottam, hogy a tojásból rögtön rántotta lett volna, ha még jó lett volna. Kinyitom az ablakot — hát ott ölelkezik a feleségem a legényemmel a saját portámon! Velem meg lidérctojást költetnek! Menten kiadtam az utat a legénynek is, az asszonynak is. Így volt; tesszen már most megmondani igazam volt-e?

Az igazság okából még pár tanu kell s azért a bíró elnapolta a tárgyalást. Mikor mind elmentek, Dikies uram nagy ravaszul visszacsompológ.

— Tekintetes ur!

— No! mi baj?

— Egy igen alázatos kérésem volna. Nagyon sajnálk valamit.

— A feleségét?

— Sajnálja a frányal! Hanem tetszik tudni . . .

az ember soha sem lehet elég okos . . . nem lehet tudni, mi van a dologban . . . ha tetszik hallani errefele . . . mert itt sok ember megfordul . . . fekete tyuk első tojásáról, ne terheltessek értem üzenni hátha most már asszony nélkül jobban sikerülne!

UJDONSÁGOK.

Pünkösöd ünnepén

Mélyértelmű, szent ünnepet ül ma a katolikus egyház. Emlékét annak a fenséges jelenetnek, mikor a Szentlélek Uristen, kit apostolainak az Üdvözítő dicső, éges mennybemenetelekor megigért, tüzes nyelvek alakjában az apostolok fejére szállott. És ime csoda történt. A félnék, jámbor apostolok, akik elzárkózva, a zsidóktól való rettegésüket buzgó imádkozással palástolták, egyszerre a Szentlélek erejének ihletére szókimondó, elszánt apostolaivá lettek az Igének, mely átalakította az elfajult, gögös, az erkölcsi posványba merült pogány világot — keresztény társadalommá.

A keresztény világtelozás igazságainak első apostolai régen porladoznak sirjokban. De az ige, melyet hirdettek, s melynek erejével új világröndet alakítottak ma is él és hivatta van a keresztőt és a kereszt igazságaitól elfordult társadalmat regenerálni, megújítani, A kereszténység hatalmas, világújító elve nem az Írás festett koporsója, mely kívül tetszetősre van festve, de belül tele van undoksággal és rothadással, a keresztény világnézet szépsége ma is hódító. Az apostolok hirdette Ige a mi erősségünk ma is a társadalom rakoncátlan, felforgató irányzatai és törekvései ellen felvett elszánt küzdelmünkben, ez az ige a mi dicsőséges diadalmunk és nagyszerű hódításunk biztos záloga. Mert ég és föld elmúlnak, de az Ő igéi el nem múlnak.

A Pünkösöd szentünnep alkalmából a templomokban ünnepélyes istentiszteletek lesznek nagy egyházi pompával.

A nagyváradi l. szert. székesegyházban ma,

Pünkösöd vasárnapján bérmálás lesz. Mintegy 1400-an veszik fel a bérmálás szentségét.

Az isteni tisztelet ez okból a rendes idő helyett reggel 8 (nyolc) órakor veszi kezdetét. Az ünnepélyes szent misét és szent beszédet Fetser Antal felsz. püspök tartja, amely után kezdetét veszi a bérmálás.

Tekintettel a bérmálandók óriási számára, Fetser Antal felsz. püspök és dr. Lányi József tinini püspök fognak bérmálni.

Pünkösöd a katolikus legényegyesületben.

A Szentlélek és vele az égi világosság eljövételének mai emlékünnepe a Nagyváradai Katolikus Legényegyesület igazgatósága is egybegyűjti családját, hogy ismét békében, szeretetben, egyetértésben, barátságban és vidámságban együtt töltsenek néhány órát, amelyet az ünnep szórakozásra megenged.

Nem kell a legényegyesület összejöveteleinek nagy dobbal vert reklam, hála Istennek, — ma már mindenütt ismerik azon összejövetelek magas színvonalát melyekre összehívja nagyszámú látogatóit.

Pünkösöd napjára is pompás programot állított össze.

A háziestély kezdete öt órakor lesz.

Képviselve van a programban ének, szavaltat és páros jelenetek előadása melyek méltó keretet fognak képezni az egyesületbe ujonnan lépő tagok ünnepélyes felvételéhez.

A program számait az egyesület férfitársadalmának nyitja meg: »Zug az erdő, hull a levél a fárol« magyar egyveleggel. Második számmal következik egy szavaltat: »A szeytek unokáihoz« címmel Mindszenty Gedeontól. Előadja: Kohant János egyleti tag.

Harmadik számmal sorakozik Cseengep Gusztáv: A fogoly lengyel című költeménye. DénesKároly szavaltatában.

Majd ének váltja fel a sorrendet: Fehér galamb, tubi, tubi kis tubicám; hallgató ének, duettben éneklő Szabó József és Szász István.

Kedves kis páros jelenetet — egy felvonásban — fog alakítani Galló és Oskó Mária »Mézes hetek« címen.

Ezt követi Galló Lajos szavaltata: Vérmező címmel Petőfitől.

Errre ismét a dalárda lép az emelvényre és eléneklő »Elmennék én, de nem tudom hova« magyar egyveleg Lányi Ernőtől.

Az ünnepély legkomolyabb hangulatot keltő része az ünnepélyes tagtelvétel, melyre tizenkét iparos ifjú van kijelölve.

A fényes ünnepélyt a legényegyesületi ifjuság éneke fogja befejezni, midőn uni sono eléneklő az egyesületi indulót.

Mint értesülünk, a legényegyesület mai összejövetelére is a város előkelő társadalmából többen megigérték részvételüket.

A bíróság beállit.

A tulipán jegyében élünk. Sorompót igyekszünk állítani minden idegen ipartermék elé, hogy a magunk javát mozdítsuk vele elő. Szóban, tettben, érzésben és gondolatban magyarok akarunk lenni: ezért ennek megvalósításáért vívtuk százados barcainkat.

Sajnos távol állunk még a megvalósításától. A némettség, amely ellen annyi küzdelmet fejtettünk ki, annyira befészkelte magát hozzánk, hogy belefurakodott gondolkodásunk módjába és írásunkba is. Ott is kell harcolnunk a némettség ellen, ahol magyar intézményről van szó.

A stilus kuriális régebben a latin mezébe volt öltözködve. A deák éra elmúltával, ahelyett, hogy a hivatalos magyar nyelv is kifejezőjévé lett volna a magyaros gondolkodásna átvedlett németté.

A nagyváradi magy. kir. törvényszéken tudnak-e mindnyájan magyarul gondolkodni? Aligha. Különbözik nem volna eképp az esküdt-bíróválasztás elnökségnek f. é. május 12-iki 8541. számú végzése:

* A királyi törvényszék . . . 1907. évi május 21-ik napjára kitűzött esküdtbíróválasztás tárgyalást beállítja.

Törheti az ember a fejét, még ha nem esküdt is, mit akar a törvényszék a beállítás-sal. Hová állítja be? A sarokba? A kirakatba? A falba? A sorba?

Hogy megérthessem a magyar bíróság végzését, értenem kell németül. Beállítani, szóról-szóra: *einstellen*. *Einstellen* értelme magyarul megszüntetni.

Tanulság az, hogy nem elég a tulipános jelvényt a mellünkön hordani, gondolatban, értszenben, kifejezésben is nemzetinek kell lennünk.

De mikor jön el az ideje annak, hogy a hivatalos irások magyarul s magyarosan gondolkodó főeknek magyaros termékei lesznek?

Egy májushavi esküdt.

* A premontreiek nagy káptalana.

A jászóvári premontrei rend most tartja nagy káptalanát Jászóvárott, amelyre a rend nagyváradi társházából Novotny S. Alfonz igazgató, mint házfőnök, továbbá dr. Károly Irén és dr. Pácz Sándor tanárok, mint a rendtársak választott képviselői utaztak el. Mint halljuk, a káptalan a nagyváradi rendházban is személyi változásokat fog tenni.

* **A kamara teljes ülése** A nagyváradi kereskedmi és iparkamara május 22-én, szerdán délután fél 3 órakor teljes ülést tart saját helyiségében.

* **Dudek kitüntetés.** A kiváló egyetemi tanárt, a magyar kath. irodalomnak nagy érdemű és fáradhatatlan szorgalmu művelőjét, dr. Dudek Jánost, mint örömmel értesülünk, szép kitüntetés érte. A hivatalos lap tegnapi száma közli, hogy az apostoli király ő felsége dr. Dudek Jánosnak a Sz. Péterről nevezett peterei címzetes apátságot adományozta. Hiszünk, hogy az új kitüntetés újabb érdemek szerzésére fogja sarkalni a kitüntetett tanárt és írókat.

* **Egyenruhát a megyei hajduknak.** Biharvármegyénél több napidíjas hajdu van alkalmazva, kiknek nincs meg a sárgaszínűs egyenruhájuk, hanem saját ruhájukban kénytelenek járni. Ez igen nagy hátrányukra van a hajduknak is, de magának a hivatalos ügyek gyors elintézésének is. Ugyanis megtörtént igen sokszor, hogy a polgári ruhában valamely ügydarabot kézbesíteni akartak és az illető nem fogadta el, sőt az egyes hivatalok is kétkedtek s a hivatalos pénzeket nem adták át nekik, holott ennek felvételére ők fel lettek hívva. A napidíjas hajduk ezek elkerülése végett most kérelemmel járultak a közgyűléshez, hogy részükre a megye készíttessen egyenruhát.

* **A villamos szerelések.** A nagyváradi villanyszerelő cégek egy része terjedelmes beadványt intézett a városhoz, amelyben kifogásolták, hogy a városi villamosmű szintén vállalkozik szerelésekre s ezáltal a szakiparosok keresetét elveszi. *Belányi Imre*, a villamos mű, igazgatója most hosszú memorandumban váladékokra és panaszokra. A többi között azt hozza fel, hogy a villamos mű foglalkozott lényegesen szerelésekkel s a panasztevők csak azután váltottak ipart. A szerelők legtöbbször villanyszerelés csak mellékes foglalkozás.

Mivel a szerelés nincs képesítéshez kötve, a nem teljesen szakemberek sok-sok üzemzavart okozhatnak s ezért szükséges, hogy a telep szakképzett munkásai teljesítsenek szereléseket. A jövőre is igyekeznek minél több szerelést vállalni, nem a nyereségért, de az üzem biztonságáért.

* **Elszűkített ut.** Gróf Zichy Vladimír borosteleki nagybirtokos a múlt évben gazdasági iparvasutat építtetett birtokán. Az iparvasut egy része a mezőtelegd—borosteleki uttest egyik oldalán halad, mely által az ut forgalmát akadályozza. A vasut közgazgatási bejárása alkalmával a gróf ígéretet tett, hogy az elvont uttestért egy külön utvonatot fog építtetni a két község részére. Az érdekelt községek előjárói tegnap kérelemmel járultak az alispánhoz, hogy intézkedjék, miszerint a gróf által megígért új ut elkészítése rövid időn belül megtörténjék, mert a forgalom annak híján sokat szenved.

* **11529 kor. pénztári maradvány.** Nagyvárad város pénztárának múlt évi működéséről még nem számolt el a városi tanács. A főszámvevő hivatal hónapok óta dolgozik az óriási munkán, miszerint a rengeteg számcsoportot úgy állítsa össze, hogy azon a törvényhatóság tagjai eligazodhassanak. Most már elkészült Nagyvárad város 1906. évi zárszámadása. E szerint az elmúlt évben a házipénztár bevétele 2.449.840 korona 78 fillér, a kiadása 2.438.311 korona 15 fillér volt s így a pénztári maradvány 11529 kor. 63 fillér. Tehát nem végződött a múlt év deficittel, mint a múlt év végén rebesgették.

* **Esküvő.** Ifj. *Voszka Ferenc* kiváló fiatal kereskedő, *Voszka Ferenc* tekintélyes iparos fia, ma, Pünkösd vasárnapján délután 5 órakor tartja esküvőjét bájos arájával *Janausek Annuskával*, *Janausek J.* kertész kedves leányával a Szent László templomban.

* **Az érmelléki áradás.** Még élénk emlékezetében van a közönségnek az a borzalmas száradás, mely áttörve a gátakat, előntötte az érmelléki földnek egy jórészét s az őszitvetést teljesen kipusztította. Jelenleg már nincs víz alatt egy talpalatnyi föld sem s az előntött területből, mégis az ügy hullámai mindég nem csillapultak le. Még mindég kétséges annak megállapítása, hogy egyáltalán terhel-e valakit az elévülés vagy sem. A víz által áttört gátak kiépítése, a lerombolt hidak ujjáépítése még mindég tart s valószínű, hogy csak a nyár folyamán lehet kész. A szükséges anyagot a biharpüspöki kavicsbányából szállították az áradáshoz, a munkálatokat pedig közmunkával teljesítik. Az összmunka fedezete ére horribilis összeg szükséges, melyet az fog megtéríteni, aki a gátakat átvágta, illetőleg átvágatta.

* **A pénzformájú reklámok.** A reklámozás nagy mesterei minden eszközt megragadnak, hogy a nagyközönség figyelmét megnyerhessék az illető hirdető félnek. Az ilyen mesterek eszközei igen sok esetben törvénybe ütköznek, melyek miatt szigorú büntetés vár rájuk. Legújabbán különös eszközrel karolták fel a kereskedők a bankjegy formájú reklam lapocskákat. Ezek a reklámlapocskák igen hü utánpótlói a valódi bankjegyeknek s megfelelő alakban összehajtogatva a leggyakorlottabb szemét is csalódásba képesek ejteni, s csak kihajtogatva látható, hogy a 100 koronás, mert ilyen alakban dívik ki-lönösen — egy X. Y. cég áruinak zeng dics-himnuszokat. A reklámlapok nagy hasonlóságot sok ember arra használja fel, hogy a laikus vidéki embereket félrevezerve, azokat megkárosítja. A törvény ilyen reklámozást büntetés terhe alatt tiltja. Az 1907. évi 37. t. c. a következőket mondja: "Ilyen utánpótló"

sokra: Aki oly minőségű érmeket, emlékpénzeket, játékjegyeket, árujegyeket, hirdetőseket, vagy más hasonló tárgyakat készít, melyek felületes megtekintés mellett könnyen forgalomban lévő készpénznek, illetőleg papírpénznek, bélyegjegynek tekinthető, kibégást követ el és 400 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettik. . . A Nagyváradon is lábra kapott ilyen formájú reklámlapok letaglósása iránt a rendőrség megindította az eljárást. A törvény értelmében nem csak azok fogják büntetetté válni, kik ily formájú reklámokat készítenek, hanem azok is, kik a lapokat gyártják. Váradon ez ideig két cég ily formájú hirdetősekről van tudomása a rendőrségnek. A bankjegyalakú reklámlapok készítését Grósz Gyula budapesti nyomdász honosította meg.

* **Szerencsétlenség egy iparvállalatnál** Magyarcsékei tudósítók telefonon jelentik, hogy a magyarcsékei járás területén lévő dobresti erdőiparvállalatnál tegnap délelőtt csaknem halállal végződő szerencsétlenség történt. Az erdőiparvállalat egyik vasuti vonalán a kuglesi vonalon a gyorsan robogó teherszállító kocsi közül egy kiugrott s a közelben lévő Pántye Tódor bikácsi illetőségű munkás embert súlyosan megsebesítette. A sebesülés ügyében azonnal megindították a vizsgálatot, hogy nem terhel-e valakit gondatlanság. A vizsgálat során megállapították, hogy a vasuti kocsi kiugrását maga a sérült felelőse, minek következtében gondatlanság nem terhel senkit.

* **Tűz a vidéken.** Magyarcsékei tudósítók jelentik, hogy a járáshoz tartozó Kisdombrovica községben tegnapelőtt este tűz ütött ki, mely egy házat s mellékhelyiségeit teljesen elhamvasztotta. A tűz Kogyilla György udvarán keletkezett s az ott felhalmozott szalma elhamvadása után átlépett a lakóházra is, melynek szalmafedelese teteje a száraz idő következtében pár pillanat alatt lángokban állott. Az épületeket megmenteni nem lehetett, csupán a szomszédos házak megmentésére szorítottak az emberek. A kár 700 korona. A megtartott vizsgálat során megállapították, hogy a tűz Kogyilla gyermekeinek vigyázatlansága következtében keletkezett.

* **Megfertőzött kutak.** A Várad-velence mellett lévő műtrágya gyár az utóbbi időben igen nagy veszélyt hozott a környék lakóira. Ugyanis a műtrágya gyár szennyvize jelenleg minden csatornázás nélkül a közeli földterületekre jut ki, hol részint elpárolog, részint a földbe szivárog. A földbeszivárgott víz nem tisztul meg teljesen a sok káros anyagtól, hanem úgy feloldott állapotban a vízzel együtt szivárog a földben, míg megfelelő helyre talál, hol összegyűlhetik. Ilyen megfelelő helyek voltak a műtrágyagyár környékén lévő kutak, melyeknek vizét a lakosok ivásra és állatok itatására használták. Egy rövid ideig, míg a kut vize nem lett teljesen megfertőzve a beszivárgott szennyviz által a közönség használta a kutat. Az utóbbi időben azonban már annyira telítve lett a víz, hogy semmire sem lehetett használni. Az esetről jelentést tettek a rendőrségnek. A rendőrség megtartotta a kutvizsgálati szemlést s a megfertőzést megállapította. A műtrágya gyár ezek után utasítva lesz, hogy a szennyvizet ne bocsássa ki a szabad területre, hanem megfelelő csatornák útján a Pécébe vezesse le.

* **Rejtélyes hulla.** Tegnap reggel az illyei munkások a buzavetésekre igyekeztek, hogy ott bizonyos munkákat teljesítsenek. Utközben egy élettelen emberi testre találtak. Az esetről azonnal értesítették az előjáróságot, mely a hullát a község házára szállította s ott megállapította, hogy az *András Vaszali* hullája. A csendőrség és előjáróság közösen megindí-

tották a vizsgálatot annak kiderítésére, hogy mi módon került a hulla az országutra s hogy nem forog-e fenn gyilkosság büntette. Ez ideig még nem nyert sikeres befejezést a nyomozás.

* **Találtak** egy aranyak látszó arcképes csüngőt, (medaillon). Igazolt tulajdonosa átveheti a rendendőség I. emelet 7. számú szobájában.

x **Értesítés.** Remek kivitelű csillárok s világító testek érkeztek, melyeket gyári áron elárúsítok, mindennemű villamos vagy légszuszítási, jelző csengő, telefont munkálatok a legolcsóbb áron. Kétszázötven díjmentes. Telefon 556. ifj. Stern Sándor, Bémer-tér 2.

x **Szenzáció a korzón.** A mi híres és már szinte világvárosias színekben pompázó korzónkba igen stilszerűen illeszkedett bele a legutóbbi időben *Lembert* Ede festőművész és fotográfus remek fényképpirakata, melyben a fotográfálási művészet legmodernebb termékeit találjuk. A Rákóczi-ut 8. sz. (Györfly-ház) izléses kapuportáljában elhelyezett e gyönyörű képeknek egész napon át sok bámulója akad. Az új műterem, melyből e vidéki nivót messze felülhaladó művészettel készített képek kikerülnek, a ház udvarán épült gyönyörű és minden ízében modern berendezéssel. A műterem tulajdonosa, ki elsőrangú külföldi és fővárosi műintézetekben sajátította el művészetét, a legcsekélyebb megrendelést is nagy gonddal teljesít és emellett a legolcsóbb árat számítja.

IRODALOM.

Márki Sándor ünnepi beszédei.

Kolozsvár sz. kir. város közönsége *«Nemzeti ünnepeken»* cím alatt egybefoglalta és kiadta azokat a nagy történelmi beszédeket, melyeket dr. Márki Sándor egyetemi tanár, a kiváló történettudós az utóbbi tizenegy esztendő alatt a város ünnepi közgyűlésein és egyéb alkalmakkor tartott. A beszédek kiadási jogát Márki a városnak ajándékozta és a mű eladásából betolyó összes bevételek a Kolozsvárt emelendő Bocskai-szobor javára fognak fordíttatni.

Az érdekes kötethez, mely végig vezet bennünket nemzetünk viszontagságos, de mindig dicsőséges történetén, Szvacsina Géza kolozsvári polgármester irt előszót, meleg szavakkal méltatva a nagy és maradó hatást, melyet Márki fényes emlékbeszédei a különböző nemzeti ünnepek közönségére tettek.

A beszédek ugyszólván középhelyet foglalnak el a történelmi essay és a politikai szónoklatok között; amazoknál könnyedebbek, emezeknél mélyebbek, kötöttebbek.

Az első beszédben, melyet annak idején a város millenáris ünnepi közgyűlésén tartott, kifejti Márki Sándor, hogy Kolozsvár mi jogon követelhetett részt a rómaiak, majd mai hazánk ezredévének ünnepségében; a második a magyar kereszténység kilencszázadik évfordulóján azt fejtegeti, hogy hazaszeretet és kereszténység milyen viszonyban állottak egymással. Nagy időket, nagy erényeket magasztal Márki, midőn jellemzi azt a tíz magyart, akiket a koronás király szoborra méltatott vagy élénk tárja Szent László és Mátyás királyaink dicsőséges korszakait. Szabadságharcainknak minden főbb mozzanatát megörökítik és megértetik Bocskairól, Rákócziórol, a bujdosókról, Matinovicseről, Széchenyiről, Kossuthról, az ötvenedik márciusról, az unióról, a nagyenyedi és aradi vértanukról mondott beszédei. A modern idők világába vezet be Deák Ferencről, Eötvösről, Erzsébet királynéről és a Kolozsvár történeté-

nek könyvébe kitörülhetetlen betűkkel beirt három férfiúról: Mikó Imre grófról, Brassai Sámuelről, Fadrusz Jánosról szóló három beszéde. — A könyv elején és végén maga a szerző mondja meg, hogyan fogta föl történetírói és történettanári feladatát.

Arról, hogy ezt miként oldotta meg, ékes bizonyosság a huszonnégy fejezetre tagolt és ugyanannyi ivre terjedő kötet, melynek ára *három korona* és megrendelhető Kolozsvár sz. kir. város tanácsánál.

Igazságok a szeszies italról

E lap hasábjain már nem egyszer esett szó arról a temérdek anyagi és főképen erkölcsi kárról, melyet Bacchus és Nenus féktelen uralma az emberiségnek okoz. Az alkoholizmus és sexualizmus okozta károk tünetei napjainkban már oly ijjesztően jelentkeznek a velük összefüggő statisztika adatai romboló hatásuknak oly megdöbbentő képét tárják elénk, hogy dr. Bergmann, a kiváló svéd tudós méltán veti szemére korunknak, hogy: »a mai emberiség nagyszerű kulturmunkája közben erejében megbénul, egy teheretlen aléltság nyűgözi le és teszi gyengévé: ez az *alkoholizmus*. Ha ezzel a romboló tényezővel meg nem küzdünk, akkor a mostani népek a degeneráció áldozataivá lesznek.«

Színigaz, aranyiszavak! Teljes értékében ráállik ez az ítélet a sexualizmusra, az alkoholizmus kenyeres pajtására is.

Manapság általános szokássá lett a szeszies italok élvezete. Valóságos ivási düh tombol reggeltől estig, estétől reggelig a minden koru, rangu, nemű emberek között. Szinte megdöbben az ember azon az óriási mulasztáson, melyet állam, társadalom és egyén elkövettek, hogy ennyire elhatalmasodott az alkoholizmus uralma az emberiségben.

Kétségbe kellene esnünk az emberiség jövője felől, ha vissza nem adná bizalmunkat az a tudat, hogy végre az emberiség ismeretére ébredt az alkoholizmus nagy veszedelmének és világszerte megindult az impozáns küzdelem, hogy megmentjük még, ami megmenthető.

Ebből a dicséretreméltó küzdelemből veszi ki a részét *Czeisel* György nyitraegyházmegyei áldozópap legújabb hézagpótló füzetével, melyben *«Igazságok a szeszies italokról»* címen az alkoholizmus romboló hatását tárja olvasói elé.

Ha fejezetre osztja művét, melyhez a legjobb anti-alkoholista szakemberek műveit használta fel forrásmunkák gyanánt. Az első két fejezetben az ember táplálkozásáról szól, majd az italokról beszélve áttér az alkoholra, mint haszontalan és az emberi szervezetre ártalmas vegyületre, majd sorba veszi az ember belső és külső szerveinek egyes részeit és bebizonyítja, hogy egyikre sem hasznos az alkohol-élvezet. Bővebben foglalkozik az alkoholnak az idegrendszerre való romboló hatásáról és végre szociológiai szempontból tárgyalja az alkoholizmust. Olvasóinknak melegen ajánljuk e kitűnő művecskét, melynek egyetlen egy népkönyvtár vagy falusi és munkás olvasókör asztalánál sem szabad volna hiányoznia. *Czeisel* György művének jövedelmét a trencsényi Irgalmas nővérek építendő kápolnájára szánta. A könyv ezen címen rendelhető meg: Krasznayánszky János leányiskolai igazgató Trencsén (Gyurcsék-utca 181.) Ára 2 korona. Tanítóknak, papnövendékeknek és tanítójelölteknek 1 korona.

Versek. *Pelle* János a kitől lapunkban is megjelent néhány sikerült vers, ily címmel adta ki kisebb verseit. A kötetnek ezuttal csak a megjelenését jelezzük, ismertetésére később visszatérünk.

TANÜGY.

Egy huzamban való oktatás.

Ujabb időben a társadalom egyes rétegei pálcát törnek olyan eszmék fölött vagy mellett, a melyekkel eddig csak szakemberek foglalkoztak. Különösen a mi városunkban forrnak az eszmék. Ujabb és újabb kérdéseket vetnek szőnyegre s mindenki megtalálja az Achilles pontját. Évek óta kísért a kérdés, alkalmazzanak a fuiskolában nő tanítókat, vagy sem? Legújabbban pedig a paedagogusok régóta folyó vitája került be a társadalmi rétegekbe. Arról van szó, hogy a községi elemi iskolákban a tanítás csupán délelőtt, egyhuzamban történjék-e, vagy délelőtt és délután, mint a hogy eddig is történt. Hogy ez nem csupán szóbeszéd, azt legjobban bizonyítja az a beadvány, a melyet dr. *Nemes* Aron kerületi orvos intézett *Rimler* Károly polgármesterhez mi t az iskolaszék elnökéhez. Mint orvos, közegészségügyi szempontból sem teszi kritika tárgyává a mostani beosztású tanítási rendszert, számos érvelést hoz föl ellene s kéri, hasson oda, hogy a jelen tanév még hátra lévő részében az elemi iskolák csak a délelőtti órákban foglalkoztassák a gyermekeket. A jövőre nézve pedig úgy kérszítsék el az órarendeket, hogy az csupán a délelőtti oktatásokra szorítkozzék. Dr. *Nemes* Aron beadványát olyan nyomós érvekkel támogatja, a melyeket saját tapasztalásából merített. A szőnyegre került eszme kétségkívül erős hullámokat fog fölcsinre hozni, mert az iskolaszék tagjai e kérdésben két táborra oszlanak. Az ügy végleges és leghelyesebb megoldása az lesz, hogy a kérdést véleményezés végett kiadják a tantestületnek, amely már évek óta behatóan foglalkozik e kérdéssel.

Magánvizsgálatok a polg. iskolában.

A nagyváradai községi polgári fiú iskolában az évvégi magánvizsgálatok június hó utolsó hetében fognak megtartatni. A kellően felszerelt kérvények folyó évi május 25 ig nyújtandók be az igazgatósághoz.

SZINHÁZ.

A hét műsora.

Vasárnap délután: Vig özvegy. Este: Tánco-s regiment. Ujdonság.

Hétfő délután: Hófehérke. Este: Tánco-s regiment.

Kedd: Milliárdos kisasszony.

Szerda: Tánco-s regiment.

Csütörtök: Baba.

Péntek: Tánco-s regiment.

Szombat: Koldusgróf.

Vasárnap: Vig özvegy. (Tábori Fridával.)

Tábori Frida. Hosszas várakozás után lépett tegnap Tábori Frida a közönség elé. A közönség sokat várt nemcsak idő, ha nem alakítás tekintetében is, és nem is csalódott. Tábori Frida Göl baba Gábor diákjában igazi vérbeli szubrettnak mutatkozott. Temperamentumos, kedves művésznő. Alakja szinpadias, csinos, játéka eleven, színes, táncában van tűz és graciozítás. Hangja nem nagy terjedelmű s nem is valami erős, de ki tud vele bánni; mindössze a magasabb fekvésű részeken nem ajánlatos nagyon erőltetnie. Oltözékei elegánsak. Szóval szerződtetése nyereségnek mutatkozik s ha a szubrettszereplőre szorítkozik, szép sikerei lesznek. A közönség rokonszenvesen fogadta s többször a lámpák elé hívta. A többi szerep a régi jó kezekben volt.

Ünnepi előadások. A pünkösdi ünnepeken négy előadás lesz a Szigligeti színházban. Ma, vasárnap délután a *«Vig özvegy»* megy félhelyárakkal. Ez lesz a *«Vig özvegy»* máso-

dik délutáni előadása. Glavarri Hannát Károlyi Leona, Danilót Sárosi Andor játsza. Este lesz a «Táncos regiment»-nek, ennek a pompás, szellemes bohózatnak premierje. Hétfőn délután egy bájos gyermekmese: a «Hófehérke» kerül színre, nagy öröme a gyermekvilágnak, amely bizonyára élvezettel fog a tündérvilágban gyönyörködni. Este újból a «Táncos regiment» megy.

Ideiglenes működés színésznő. Megemlékeztünk annak idején arról, hogy az újonnan szerződött tagok közül *Bátty* Ilonától a színészegyesület megvonta a működési engedélyt, mert nem rendelkezett a kellő vizsgával. Azóta a színésznő nem is lépett föl a színpadon. Most mint értesültünk *Bátty* ideiglenes működési engedélyt nyert s így a legközelebb viszont fogjuk látni színpadunkon.

MULATSÁG.

A 48-as népkör vigalmi bizottságának gyűlése. A nagyváradi 48-as népkör tánceselejt rendező bizottsága f. hó 20-án (hétfőn) délelőtt 11 órakor a 48-as népkör jun. 2-án tartandó táncestélye előkészítése tárgyában a kör helyiségében (Szent László tér Zsiga-ház) gyűlést tart, melyre ezúton hívja meg a vezetőség a bizottság tagjait.

TÁVIRATOK.

Wekerle bécsi utja.

Budapest, május 18. Politikai körökben elterjedt hírek szerint Wekerle miniszterelnök a pönkösi ünnepek után Bécsbe utazik, hogy jelentést tegyen több aktuális ügyről a királynak.

Külgyminiszterek találkozója.

Budapest, május 18. Bécsből jelentik: Aehrenthal báró külgyminiszter a legközelebb találkozik Tithoni olasz külgyminiszterrel. Tithoni a látogatást, mint Párisból jelentik, ez évi augusztus havában fogja visszaadni Aehrenthalnak Bécsben, amikor az olasz külgyminiszter Ischia-n is megjelenik királyunk előtt kihallgatáson.

A horvát válság.

Budapest, május 18. A horvát képviselők ma délelőtt 9 órakor értekezletre gyűltek össze. Az értekezleten Pejacsevich bán és Nikolics helyettes is résztvettek. Az értekezlet megállapította azokat a módosításokat, amelyeket a vasutasok szolgálati pragmatikájáról szóló törvényjavaslathoz a képviselőház közlekedésügyi bizottságában előterjeszteni fog Tuskán Gergely horvát képviselő. Az értekezletről Pejacsevich és Nikolics ezután a miniszterelnöki palotába hajtatott, ahol Wekerle miniszterelnökkel volt tanácskozásuk. A horvát képviselők ezalatt a további kijárásról tanácskoztak. Pejacsevich bán később a Continental szállóban találkozott a horvát képviselőkkel és beszámolt nekik a miniszterelnökkel folytatott tanácskozás eredményéről. Közléseit a bán szigorúan bizalmasnak jelentette ki.

Medakovics Bogdán ma egy újságírónak kijelentette, hogy a tárgyalás a horvát válság dolgában nem szakadt meg végképen. Majd pönkösd után folytatják és azt hiszi, hogy si-

kerül valamelyes formát találni, melynek alapján a megegyezés létrejön.

A horvát képviselők ma délután, Supiló kivételével, kinek megbízása van, Zágrábba utaztak. Tuskán Gergely az ünnepek után nyomban visszatér Budapestre, a többi képviselő csak csütörtökön tér vissza a fővárosba.

A vasutasok memoranduma.

Budapest, máj. 18. Az országos magyar vasutas szövetség memorandumot terjesztett a kormányhoz a vasutas szolgálati pragmatika tárgyában. A memorandumot nyomtatásban a képviselőház tagjainak is megküldte a szövetség. A memorandum kifejezi, hogy Kossuth törvényjavaslata nem valósítja meg a vasutasok kívánta szolgálati pragmatikát; Kossuth javaslatához több rendű módosítást ajánl és olyik szakasz fölött sőt kívánja. Így többek közt törölni kívánja a sajtóval való érintkezés tilalmát és azt, hogy vasuti alkalmazott sem társadalmi és közművelődési, sem politikai egyesületeknek tisztviselője nem lehet. A szabadságidőre vonatkozó intézkedések módosítását javasolja. Es végre kívánja a titkos minősítés végleges megbüntetését.

Az osztrák szociáldemokraták ellen

Bécs, máj. 18. Bech báró osztrák miniszterelnök ma értekezett az egyes pártokkal, hogy a pártok helyzetét tisztázza. Bech választási kartelt akar létesíteni az összes polgári pártok és a keresztényszociálisták között a szociáldemokrácia ellen.

Akcióját hír szerint legfelsőbb helyről kívánták mert a hadvezetőség aggódik a hadsereg sorsa felől, ha az új parlament erősen szociáldemokrata színezetű lesz. A kompromisszum nagyjában létre is jött már.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határideje.

Budapest, május 18	
Buza április	13.15 — 13.35
Rozs április	13.50 — 13.30
Tengeri május 1907	10.80 — 11.05
Repce aug. 72	27.80 — 28.24
Zab ápr. 72	15.20 — 16.10

Értéktözsde.

Budapest, május 18.	
Osztrák bankrészvény	678.—
Magyar hitelrészvény	796.—
Leszámloló bank	506.—
Rimaniucány	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	670.—
Közuti vasut	594.—

Hivatások árfolyamok.

budapesti áru- és értéktözsde 1907 május 18-án.	
Magyar aranyjárdék 4%	11.21
Magyar koronajárdék 4%	99.—
Magyar k. vasuti államkötvény 4%	83.—
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	95.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	96.—
Magyar gyermekny sorsjegy-kölesön	200.—
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölesön	150.—
Osztrák járadék ezüstben	99.50
Osztrák járadék papirban	100.—
Osztrák korona járadék	117.—
Osztrák járadék aranyban	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	155.—

Osztrák-magyar bankrészvény	17.65
Magyar hitelbank részvény	17.65
Városi villamosvasut	833.—
Osztrák hitelbank intézeti részvény	680.50
20 frankos frankos (Napolendor)	688.25
Osztrák-magyar államvasuti részvény	19.08
Német birodalmi márka	117.58
London vista	24117
Páris vista a	95.47
20 márkás arany	37.40

Forgalmi kimutatás 1907 május 13-14.

Tiszta buza körülbelül 190 htl — Kétszeres buza 90 htl Rozs 100 htl Árpa 80 htl Zab 70 htl Tengeri 70 htl burgonya 80 htl.

NYILTÉR.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazon jóbarátok és ismerősöknek, kik felejtethetetlen férjemnek, illetve édes apának **Bumbera Imrénének** elhunytá alkalmából őszinte részvétükkel elhalmozni szivesek voltak, fogadják ezúton legmélyebb köszönetünket.

A gyászoló család

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervalder és Ladstädter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zsefir ingek. Elegáns divatmellények.

Egyedüli raktár a hirneves Engelhardt féle Carlsbadi cipőkből.

Igazságszolgáltatás.

Lengyel Zoltán bizonyít. Fővárosi tudósítónk jelenti: Lengyel Zoltán a vizsgálóbíró felhívására képest ma terjesztette a vizsgálóbíró elé Polónyi Géza elleni perében bizonyítékai egy részét; t. i. a Duna gőzhajózási társaságra és az erzsébeti kiosk bérletére vonatkozó vádjai tárgyában. A többi bizonyítékokat Lengyel külön beadványban a közelben napokban szintén elő fogja terjeszteni.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

3143—907. tk. sz.

Arverési hirdetmény kivonat.

A székelyhídi kir. járásbíró, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a kir. kincstár végrehajthatóknak özv. Nagy Istvánné szül. Virág Juliánna, ugyis mint kiskorú Nagy István gyámja és Ruszt Kálmánné szül. Nagy Mária elleni 262 korona 91 fillér tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a nagyvárad kir. törvényszék, (a székelyhídi kir. járásbíró) területén levő Hegyközszentmiklós községben fekvő s a hegyközszentmiklósi 218. sz. tkvi betétben I. 1. 2. sorszám, 1326. 1327. hr. szám alatt felvett, Pokol Ferenc tulajdonánál bejegyzett szőre 2266 a az az Kertőzerkettőszázhatvanhat kor. kikiáltási ár mellett az árverést elrendelte.

Az árverés az 1907. évi **junius hó 5-ik** napján d. e. 9. órakor Hegyközszentmiklós községben a község házában fog megtartatni.

Az árverési feltételek a székelyhídi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságnál és Hegyközszentmiklós község előjáróságánál tekinthetők meg.

Arverezni szándékozik tartozni az ingatlan becsárának 10 százaléka, vagyis 226 kor. 60 fillért készpénzben vagy az 1881. LX. t. c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. november hó 1-én 333. sz. a. kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170 §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt át-zolgáltatni.

Székelyhid, 1907. ápril. 25-én.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság.

Fakab,
kir. albiró.

KÖSZEG. Szanatórium és vizgyógyintézet

gyönyörű fekvés, nagy fenyvespark, szép sétahelyek, villamvilágítás. Priesnitz- és Kneipp-rendszer. Massage villanyozás, hiszló kúra, lég- és napfürdő, szénsavas fürdő. Forrólég-készülék. Kitűnő ellátás. Lakás, vízkúra és orvosi gyógykezelés, napi 9—12 korona.

Prospektus ingyen.

Meghívó.

A központi takarékpénztár részvénytársaság

rendkívüli közgyűlésére

mely **1907. junius 2-án** délelőtt 11 órakor saját üzlethelyiségében fog megtartatni.

TÁRGYA:

Az igazgatóság javaslata az alaptőke felemelése tárgyában és az ezzel kapcsolatos alapszabály módosítás.

Nagyvárad, 1907. május 15

AZ IGAZGATÓSÁG.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik a közgyűlést megelőző nap déli 12 óráig a társaság pénztáránál részvényt, melyet legalább négy hét elől saját nevére iratott, szelvényeivel együtt letenni, hol az öt megillető szavazat számát előírt módon térítvénnyel láttatik el.

Papi ruhák.

Mint néhai Lobočka István hírneves volt papi szabónak tanítványa és hosszú ideig segédje bátorkodom a **nagyságos- és föltisztelendő papság** becses figyelmét Kisfűrdő-u. 17. sz. alatti saját házamban megnyitott szabó üzletre felhívni, ahol mindennemű papi ruháknak **szintartó, erős, jó szövetből** való elkészítését **jutányos árban** elvállalom, s miután a szabást egy budapesti szabásztanártól tökéletesen elsajátítottam azoknak **szakszerű** előállításáról alkalma lesz minden megrendelőnek meggyőződni. — Vidéki megrendeléshez elég egy minta reverenda beküldése is; kívánatra azonban a helyszínére személyesen is kiutazom.

Becsés pártfogást kér:

VAJNOVSZKY KÁROLY

papi és polgári-szabó.
Nagyvárad, Fürdő utca 17. szám.

357—907. sz.

Arverési hirdetmény.

Alólirott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a nagyvárad kir. tszéknek 1907. 8326. P. sz. a. végzéssel dr. Krüger Aladár ügyvéd által képviselt vb. Richter Antal csődügyében a csődtömeghez leltározott alperes és 2519 kor. becsült ingóságokra, követelésekre értékpapirokra, valamint Govrik Ákos ellen 735 korona és jár. iránt fennálló követelésre a nagyvárad kir. törvényszék fenti sz. végzése folytán az árverés elrendeltetik és annak Nagyváradon a kir. törvényszéki palota árverelő helyiségében leendő megtartására határidőül **1907. május hó 24.** napjának d. e. 10 órája tűzetik ki, mikor a leltározott khinaezüst evő eszközök, értékpapírok és követelések s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén leltári áron alul is el fognak adatni azon különös megjegyzéssel, hogy a követelések fennállásáért és valódiságáért a csődtömeg szavatosságot nem vállal.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítottatik.

Kelt Nagyváradon, 1907. május hó 4. napján.

Csathó Jenő,
kir. bir. végrehajtó.

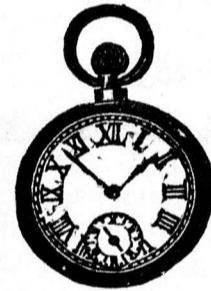
5162.5225—907.

Hirdetmény.

Nagyvárad összes városrészeire vonatkozó s a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott folyó 1907. évi állandó évi fizetés utáni IV-ed osztályu kereseti adókövetési lajstromok az 1883. évi XLIV. t. c. 16. §-a értelmében f. é. május hó 14—21 ik napjain át nyolc napi közzemlére a városi adóhivatal és pedig az I-ső kerület (Olaszi) nézve a 21 ik a II-ik kerület (Ujváros és Külváros) nézve a 15-ik számú s a III-ik kerületre Váralja, Velence Csillagváros és a Hegy) nézve 26 ik számú szobájában azon figyelmeztetés mellett tételnek ki, miszerint érdekeit adókötelesek, azon idő alatt, a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, kik ezen adó-nemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közzemlére kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovatnak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják. A később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fog vétetni.

Nagyvárad, 1907. évi május hó 11

Városi adóhivatal.

Értesítés.

Ár ffrt

Egy duplafedelű valódi schweici (perfekta) tula ezüst óra . . .	19.—
Egy duplafedelű omega óra	13.50
Egy duplafedelű ezüst óra pontosan regulázva	5.75
Egy valódi tula ezüst óra anker szerkezettel 7.—, cilinder szerkezettel	6.50
Egy jó erős nikkel óra	1.80
Egy jó duplafedelű nikkel óra	2.50
Egy legjobb minőségű ébresztő óra	1.80
Egy inga óra ütő szerkezettel	9.—
Egy ütő inga óra kisebb minőség	5.—
Egy iroda óra	3.—
Egy fali óra	2.50

Ékszeresek bámulatos olcsó árban kaphatók:

FERDERBER TESTVÉREK

Szinház-utca, 4. (Adorján-ház.)

Kossuth-utca, (Káptalan-ház.)

Bihar-kávéházzal szemben.

Lukács Aladár

elsőrangú kalap-, fehérnemű- és uri-

— — — divat üzlete — — —

Nagyvárad, Fő-utca.

Telefon 516.

A ki eddig eredménytelenül játszott az osztály-sorsjátékon
A ki még egyáltalán nem kísérte meg abban szerencsáját
A ki tényleg főnyereményhez akar jutni
A ki pontos és előzékeny kiszolgálásban akar részesülni, az forduljon bizalommal a legnagyobb szerencsegyűjtődéhez

GAEDICKE bankházához.

Az I. osztály huzása már május hó 23. és 25-én.

Ezen huzásokhoz ajánlunk:

Egész	Fél	Negyed	Nyolczad sorjegyet
12.—	6.—	3.—	1.50 koronáért.

A pénz küldéséhez szükséges postai befizetési lapok ingyen és bérmentve.

GAEDICKE

bankház

BUDAPEST, IV., Kossuth Lajos-utca 11.

A 4°-OS

magyar koronajáradék

junius hó 1-én esedékes szelvényeit már folyó hó 20-tól kezdve költségmentesen beváltja a Biharmegyei kereskedelmi-, ipar- és terményhitelbank, Nagy-Teleky-utca,

Védjegy: „Horgony”

**A Liniment. Capsici comp.,
a Horgony-Pain-Expeller**

pótléka
egy régióknak bizonyult háziszser, mely már több mint 37 év óta legjobb fájdalomcsillapító szernek bizonyult köszvénynél, csúznál és meghűléseknél, ... bedörzsöléséppen használva. ....

• **Figyelmeztetés.** Silány hamisítványok miatt bevásárláskor óvatossak legyünk és csak olyan üveget fogadjunk el, mely a „Horgony” védjegygyel és a Richter cégjegyzéssel ellátott dobozba van csomagolva. Ára üvegekben K—80, K 1.40 és K 2.— és úgyszólván minden gyógyszerertárban kapható. —
Főraktár: Török József gyógyszerésznél, Budap est.
Dr. Richter gyógyszerertára az „Aranyoroszlánhoz”.

Prágában, Elisabethstrasse 5 neu.
Mindennapi sz. tküldés.

Lokomobilok, gőzcséplőgépek, benzinmotorok, aratógépek, talajmivelő eszközök, teljes malomberendezések, stb. stb.

Kivánatra szivesen küldünk árjegyzéket és költségvetést.

Magyar Kereskedelmi Részvénytársaság

M. kir. államvasutak gépgyárának vezérügynöksége B.-pest.

Magyar Általános Hitelbank.

Teljesen befizetett részvénytőke . . . . . 60,000.000 korona.

Tartalék alap . . . . . 33,000.000 »

A Magyar Általános Hitelbank Nagyváradí Flókja (Bémer-tér, Bazárépület I. em.) foglalkozik a bankszakma **összes** ágaival. A **négyszázalékos Magyar Koronajáradék** június 1-i szelvényeit már **f. hó 20-tól kezdve** jutalékmentesen váltja be.

Betéteket tőkekamatadómentesen **4 százalékkal** kamatoztat.

Hitel leveleket ad az összes külföldi piacokra, fürdőhelyekre.

ÉRTESÍTÉS.

Tisztelettel tudatjuk a n. é. közönséggel, hogy az eddig is jó hírnévnek örvendő **CSORDÁS TESTVÉREK fűszer és csemege üzletét átvettük**, azt korszerűen, a legjobb új árukkal berendezve

MEZEY JÁNOS és TÁRSA

törvényesen bejegyzett cégünk alatt tovább vezetjük, raktáron tartunk

NAPONTA FRISS TEA-VAJAT

Az általános fűszer, anyagáru és déli gyümölcsökön kívül, még mindennemű csemege-árúkat, sajtok, hidegfelvágottak, különféle conservákat, asztali- és csemege borok pezsgők, likőrök, angol rum, kül- és belföldi cognak, friss töltésű ásványvizeket.

Vetemény magvakat, mindennemű gazdasági cikkeket.

A n. érdemű közönség szíves támogatását kérjük, biztosítva t. vevőinket, szolid árak mellett, becsületos és figyelmes kiszolgálásról. **Telefon 249.**

XXXVI-ik magyar királyi

Jótekonycélú államsorsjáték

Ezen sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznú és jótekonycélokra fog fordítani. Ezen sorsjátéknak **11969 nyereménye 365.000 korona** összegben készpénzben.

Főnyeremény 150.000 korona,

továbbá:

1 főnyeremény	20.000 kor.	10 nyeremény à	1.000 kor.
1 „	10.000 „	150 „	100 „
1 „	5.000 „	300 „	50 „
1 „	5.000 „	1500 „	20 „
5 nyeremény à	2.000 „	10000 „	10 „

Húzás visszavonhatatlanul 1907. június hó 28-án.

Egy sorsjegy ára négy korona.

Sorsjegyek kaphatók a magy. kir. lottójövedéki igazgatóságnál Budapesten (Vámpalota), valamennyi posta-, adó-, vám- és só hivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytözsdében és váltóüzletben.

Magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

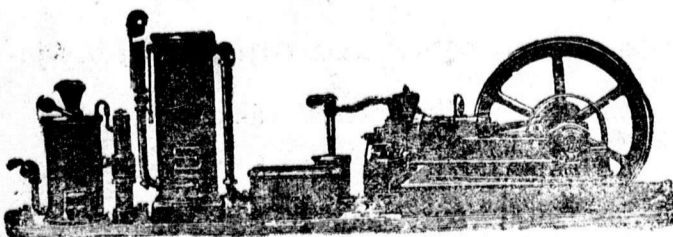
Osers és Bauer motorgyára

Budapest, Podmaniczky-utca 18.

Ajánlja kitűnő hírnévnek örvendő benzín lokomobiljait benzín lokomobilos cséplőszelvényeit és

szívógáz-motorait.

1-2 fillér üzem-költséggel. Elis-mert elsőrendű gyártmány! Szodlitómó

Kitűnő referenciák! Kedvező fizetési feltételek!

Költségvetéssel és árjegyzékkel díjmentesen szolgálunk!

Egy új vas ágy, réz-diszítéssel olcsón

= eladó. =

Cím: Fő-utca, Rimanóczy-palota I. em. 12. ajtó.

Pénz!

Olcsó
tőketörlesztéses
kölesönöket

10-75

évre folyósít, ugyszintén régi drágább kamatu kölesönöket kicserél (convertál) a lehető legrövidebb idő alatt

Házak, szőlők, földbirtokok

örök árban való adás-vételét vagy bérletét a legsikeresebb eredménnyel közvetíti.

Földbirtokok parcellázását

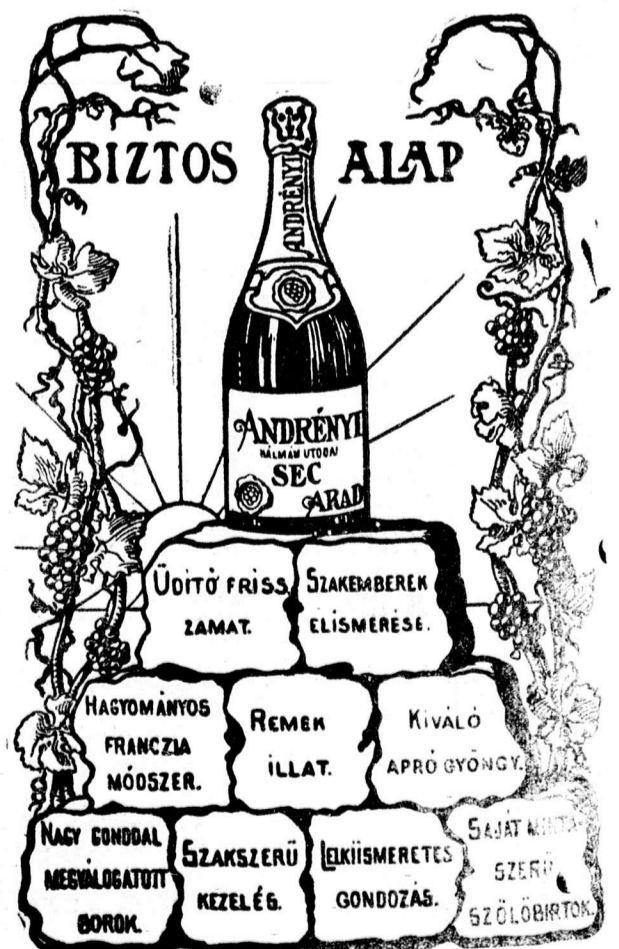
saját költségére elvállalja és finanszírozza

Faludi Ignác,

volt tálca-ékpénztári titkár
bankbizományi és hitelforgalmi irodája

Nagyvárad, M. sz.

Telefon szám 4 24.

Kapható minden étterem, vendéglőben és kávéházban.

Nagyvárad város
VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érdeklődő közönséget, hogy izzólámpa körtéket tart raktáron 3 legfeljebb 34 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér, homályos (matt), színes fényképsz-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kaphatók eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 15 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett
lylámpák

kaphatók. A villamos mű igazgatósága elvállalja

villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, lylámpák kezelését, hozzátartozó szerszámok szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.

Uj fényképezési és testészeti műterem
Nagyváradon.

LEMBERT EDE
fényképezési és
testészeti műterme

mely a modern kor kívánalmainak megfelelően teljesen újonnan épült Rákóczi-ut 8. szám a. (Fő-u. Györffi-ház)

megnyílt.

Műtermében készít:

Platin képeket

Aquerelleket

Olajfestményeket

és régi képek után új másolatokat.

Elsőrangú kivitel!

Csodálatos olesó!

Vásárlásra ritka alkalom!

kinálkozik mostan egy rövid ideig a t. vevőközönségnek

TESZLER SIMON gyapjuszövet és posztónagykereskedőnél (Zöldfa-utca 33.)

Ki célba vett más vállalat következőtében raktáran levő összes árucikkait mélyen leszállított áron bocsátja eladásra.

HAÁSZ MANÓ női kézmű- és divatáruháza
NAGYVÁRAD, Zöldfa-utca elején

A költözködéshez szükséges szőnyegek, függönyök, garnitúrák, paplanok, és matracok a legnagyobb választékban kaphatók.

Ugyszintén minden más nyári cikkek-

ben is gyönyörű ujdonságok vannak.

Az árak pedig, tekintettel a nálam levő nagy forgalomra, a legolcsóbbak.

Benkő sorsjegye
Bankó!

AZ I. OSZT. SORSJEGYEK ÁRAI:

1/8 K1.50

1/4 K3.-

1/2 K6.-

1 K12.-

BENKŐ BANK BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 60.

Sorsjegyeink Nagyváradon kaphatók: Grósz Ignátz, ált. takarékpénzt. pénztárnoknál.

TÖRÖK SZERENCSEJE ÖRÖK.

Felülmúlhatlan az a szerencse, mely bankházunknak kedvez. Rövid idő alatt **30 millió** koronánál több nyereményt fizettünk ki nagyrabecsült vevőinknek; ezek között a **2 legnagyobb nyereményt**, és pedig:

kétszer a nagy jutalmat. a **600.000** koronás főnyereményt
a legnagyobb **400.000**

továbbá 6 a 100.000, 3 a 90.000, 3 a 80.000, 3 a 70.000
4 a 60.000, több 50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 20.000
15.000 és ezeken kívül számtalan 10.000, 5.000, 3.000, 2.000, 1.000, 500
koronás és egyéb nyereményt.

Ennélfogva ajánljuk, hogy a legközelebb kezdődő, a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt és rendeljen nálunk egy szerencsesorsjegyet.

A most kezdődő 20-ik új magyar osztálysorsjátékban **125.000** sorsjegyre **62.500** pénzneremény jut
és összesen **16 millió 457.000 korona** hatalmas összeget sorsolnak ki.

Legnagyobb nyeremény esetleg **1.000.000** korona.

továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyeremény 400.000, 1 a 200.000, 2 a 100.000, 2 a 90.000
2 a 80.000, 2 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 3 a 40.000, 3 a 30.000, 6 a 25.000
9 a 20.000, 13 a 15.000, 44 a 10.000 korona és még sok egyéb nyeremény.

A hét melyik napja bir Önre nézve különös jelentőséggel? Rendeljen nálunk oly sorsjegyszámot mely azon nap mellé van jegyezve, amelyen különös eseményeknek volt részese

Vasárnap 6123	Hétfő 32405	Kedd 92799	Szerda 123048
Gsütörtök 6252	Péntek 37407	Szombat 93481	

Az I. osztályu sorsjegyek tervszerű árai:

¹/₈ eredeti sorsjegy frt. — 75 vagy kor. 1.50 ¹/₄ eredeti sorsjegy frt. 1.50 vagy 3 kor.
¹/₂ » » » 3.— » » 6.— ¹/₁ » » » 6.— » » 12. »

A sorsjegyeket utánvéttel vagy az összeg előzetes beküldése ellenében küldjük.
Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket fenti eredeti sorsjegyekre kérünk azonnal, de legkésőbb

f. évi május hó 23-ig,

hozzánk bizalommal beküldeni, miután szerencse-sorsjegyeink igen keresettek és gyorsan elfognak.
és az **első osztály** huzása már f. é. május 23-án és 25-én lesz.

TÖRÖK A. ÉS TSA

— Sürgőnyezim: — **BANKHÁZA R.-T. BUDAPEST.** — Sürgőnyezim: —
Törökek, Budapest. Törökek, Budapest.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték-üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: Szervita-tér 3/a.

I. fiók: Váci-körut 4/a.

II. fiók: Teréz-körut 46/a.

III. fiók: Múzeum-körut 11/a.

Új találmány

Törvényileg védve.

A fürdőző közönség és a
gyomorfájósok figyelmébe.

A kinek egészsége és
élete kedves, mielőtt fürdőre
menne, el ne mulassza meg-
hozatni a szabadalmazott

— állítható —
gyomorvédő övemet

amely egy különleges flanel-
lel bélelt ruha féle, a világon
egyedül álló páratlan egészség biztosító, mert
utasításaim szerint viselve, nemcsak, hogy a
meghűlést, a megbetegedést lehetetlenné
teszi, de bármily régi gyomorfájásokat,
gyomorgörcsöket, belfájdalmakat, has-
menéseket, csikarásokat stb. azonnal né-
hány perc alatt megszüntet, ehetik bármit,
folyton kitűnő étvágyat, rendes székélést biz-
tosít, tehát valóságos betegség üldöző
éppen azért úgy a fürdőző közönségnek, mint
a gyomorfájóknak **megfizethetetlen**, te-
hát nem szabad sajnálni ennek csekély árát,
melyért százszorosan, esetleg életével fizetheti
meg fukarságát, mert hiszen mindenki tud-
hat is rá példát, hogy mert ilyen védő esz-
köz nem létezett, gyógyulás helyett halálos
hűlést kapott, **mert nincs veszedelme-
sebb, mint az elázott testtel a fürdő-
zésből az állítható gyomorvédő övem
nélkül, az esetleg időközben hirtel-
en lehűlt zivataros levegőre ki-
jönni**, egy perc alatt halálos hűlést kaphatni.

Férfi vagy női, I. szám, mely legfőb-
bekre alkalmas 3 korona. II. túl nagy
termetűekre 3 korona 50 fillér.

Utánzás tilos.

Egyedüli készítője, mint a szabadsalom
tulajdonosa:

TAKÁTS DÁNIEL

Várad-Velence, Sorompó-u. 2. A vasuti sorompó mellett.

Most jelent meg!

A modern rajzoktatás vezérfonala
II. kötete.

Írta: **Szücs Izsó** iparisk. igazg., tanító
képző intézeti rajztanár.

Tartalom: a) Rajzoktatás s emlélet
alapján, kézügyeségi foglalkozásokkal
(kézi munkával) kapcsolatban. b) Kéz-
ügyesítő gyakorlatok. Tanmenet 37
mintalapon 40 leckemintával.

Bolti ára 6 korona.

Megrendelhető: **Sebő Imre** könyvki-
adónál Nagyvárad.

Ugyanazon kiadásban megjelent: **Szücs
Izsó: »A modern rajzoktatás vezérfonala«** I.
kötete. 6 korona. Tartalom: a) Előtanul-
mányok. b) ösztönszerű rajzoktatás.
Approbálva: 78494. sz. a. népiskolák-,
óvó-, és tanítóképzők s középiskolák
első osztályai részére.

Kivonat a hivatalos bírálatból... Számol
a hazai viszonyokkal, a tanítók jelenleg még
rajzbeli kiképezettségével... Művének minden
sorából a tárgy iránti szeretet, annak komoly
megfontolása és kitartó tanulmányozása szól.
Sok évi tapasztalat és kísérletei a rajzoktatás
terén becsesekké teszik e mű tartalmát...
Művének minden fejezete érdekes és beható
tanulmányra vall... Tárgyát szerző nagy kö-
rültekintéssel és alaposan dolgozta ki,
amiért teljes elismerés is illeti... Rajzoktatá-
sunk fejlődésére csak jótékony hatással lehet
e munka...